

nepřenocoval. Tvrdil, že přiletěl z New Yorku, odešel se do hotelu převléci a ještě téže noci se vrátil domů. A pak mě překvapil, když se vrátil k jednomu obvinění, které jsem s ním záměrně neprobíral.

„To je další důvod, abyste věděl, že to není pravda. Já mám panickou hrůzu z mikrobů. Není možné, abych dopustil, že někdo v mé přítomnosti bude močit na jiného. Nemožné.“

Nemohl jsem si pomoci, abych se hlasitě nezasmál. Rozhodl jsem se mu neřici, že dotyčná aktivita nevyžadovala od dotyčného, aby zůstal přes noc nebo aby se dokonce nacházel v těsné blízkosti aktérů. Ve skutečnosti, ačkoli jsem si tím nebyl jist, jsem si představil prezidentské apartmá hotelu Ritz-Carlton v Moskvě jako dostatečně velké, aby se člověk s panickým strachem před mikroby ocitl v bezpečné vzdálenosti od uvedených aktivit. Na to vše jsem myslel, ale neřekl nic.

Místo toho jsem zíral na památníky a žasl, co se to stalo mně a naší zemi, že ředitel FBI mluví s nastupujícím prezidentem o takových věcech. Když podruhé dokončil svou obhajobu v záležitosti, o niž jsem se nestaral, zvolený prezident hovor ukončil. Šel jsem za šéfem svého štábu Jimem Rybickim, abych mu řekl, že svět se zbláznil a já vezím uprostřed toho šílenství.

A šlí pořád.

ZKOUŠKY LOAJALITY

Přátelství, vazby, rodinná pouta, důvěra, loajalita, poslušnost – to byl tmel, který nás držel pohromadě.

MAFIÁNSKÝ BOSS JOSEPH BONANNO,
VE SVÉ AUTOBIOGRAFII *MUŽ CTI*

Inaugurace Donalda J. Trumpa jako 45. prezidenta Spojených států se odehrála 20. ledna 2017 před zástupem, jehož velikost se okamžitě stala proslulým předmětem sporu. Nový prezident byl rozhodnut prokázat, že počet diváků, kteří jej přišli uvítat a jichž bylo mnoho, převýšil počet účastníků inaugurace Baracka Obamy v roce 2009. Tak tomu ale nebylo. Žádné důkazy, fotografické či jiné, mu nedokázaly vyvrátit jeho názor, který – jak se zjevně shodovali všichni kromě jeho tiskového štábu – byl falešný. Tato drobnost hluboce znepokojovala ty z nás, kteří jsme se pohybovali v prostředí, kde šlo o hledání pravdy, ať už při vyšetřování zločinů či při odhalování plánů a záměrů nepřátel Ameriky. Život je do značné míry nejednoznačný a otevřený různým interpretacím, ale jsou věci, jež jsou objektivně, ověřitelně buď pravdivé, nebo falešné. Jednoduše nebyla pravda, že se největší zástup v dějinách zúčastnil jeho inaugurace, jak tvrdil Trump, dokonce ani to, že Trumpovo obecenstvo přesahovalo početně Obamovo. Říkat něco jiného neznameno nabídnout jiný názor, pohled či perspektivu. Byla to lež.

O dva dny později, v neděli 22. ledna, jsem se pozdě odpoledne zúčastnil recepce v Bílém domě, pořádané pro šéfy různých agentur z oblasti vymáhání práva, které zajišťovaly bezpečnost a podporu pro vše, co souviselo s inaugurací. Speciální policejní jednotky (SWAT – *Special Weapons and Tactics*), protiteroristické oddíly FBI a zpravodajských agentur byly nasazeny do akce onoho dne, v těsné součinnosti s Tajnou službou, tak jako při každé inauguraci. Bylo mi řečeno, že prezident

Trump chtěl agenturám poděkovat za všechnu jejich těžkou práci. To jsem od prezidenta považoval za opravdu pěkné. Ale přesto, z řady důvodů, se mně tam osobně jít nechtělo.

Zaprvé jsem se nedomníval, že FBI pomůže, pokud budu viděn na videích a fotografiích v blízkosti nového prezidenta. S ohledem na to, že mnoho lidí – jak se zdálo – si myslelo, že jsem mu pomohl ke zvolení, nejevilo se příliš rozumné tuto mylnou představu podporovat tím, že se já – a tím FBI – ocitnu v blízkosti prezidenta Trumpa. Zadruhé v televizi běžel šampionát v americkém fotbalu. Kvůli recepci v pět hodin odpoledne neuvidím závěr zápasu *Packers* proti *Falcons* a začátek zápasu *Steelers* proti *Patriots*. Cožpak nový prezident nefandil fotbalu?

Ale můj štáb mě přesvědčil, že je důležité, abych se zúčastnil. Byl jsem ředitelem FBI. Nechtěl jsem urazit ostatní představitele nové vlády tím, že zůstanu doma. A říkal jsem si, že mé obavy jsou přehnané. Bude to skupinová recepce, což znamenalo žádné individuální mediální obrázky mě a prezidenta. Takže jsem se rozhodl nahrát si fotbalové zápasy na video a vyhýbat se rozmlouvám o výsledcích zápasů, dokud je sám nezhlédnu. A tak jsem šel do Bílého domu.

Tak jak jsem doufal, recepce začala jako příjemná konverzace se šéfy agentur pro vymáhání práva z místní, státní a federální úrovně. Bylo nás tam asi třicet, včetně šéfů policie Spojených států pro ochranu Kongresu (USCP – *United States Capitol Police*), washingtonské metropolitní policie a policie Spojených států pro ochranu vládních budov (USPP – *United States Park Police*). Tito lidé a jejich úřady byli dlouholetými partnery FBI a mnozí jsme se navzájem znali. Shromáždili jsme se ve velkém oválném Modrém salónku rezidence Bílého domu. Při stěnách připravil štáb Bílého domu stolky s malým občerstvením a nealkoholickými nápoji. Chodil jsem po místnosti, zdravil se s kolegy a děkoval za jejich spolupráci s FBI.

Dával jsem si dobrý pozor, abych si udržel patřičnou vzdálenost od Trumpa. Přemýšlel jsem, kudy prezident pravděpodobně vstoupí do místnosti, a propletl jsem se na druhou stranu, k oknům směřujícím přes Jižní trávník k Washingtonovu památníku. Dál jsem již nemohl,

aniž bych musel vylézt oknem, což byla možnost, jež se s postupem času začala jevit stále přitažlivější.

Na druhém konci místnosti jsem se cítil v bezpečí. Připojil jsem se k Joeu Clancymu, řediteli Tajné služby, bývalému šéfovi prezidentské ochranky, jehož prezident Obama povolal z penze, aby se postavil do čela problému zatížené agentury. Clancyho žena zůstala ve Philadelphii, a tak jsem se dotazoval na ni a jejich dceru, kterou jsem viděl zpívat při slavnosti ke 150. výročí Tajné služby. Často jsem žertoval, že Tajná služba je starším bratříčkem FBI, která existuje pouze jedno století; agenti Tajné služby školili naše první specialisty.

Clancy je skvělý, přátelský a rozumný člověk. Když jsme spolu debatovali, otevřely se dvojité dveře a štáb Bílého domu vstoupil dovnitř se silnými lampami používanými při televizním natáčení a rozestavil je tak, aby osvětlovaly prostor u dveří, které od mě byly nejdál. Odhadl jsem tedy správně místo prezidentova příchodu. Ale obával jsem se, že zářivá světla znamenají přítomnost kamer a reportérů, což mě překvapilo při příležitosti poděkování vládním úředníkům, kteří by měli být spíše nenápadní. O několik okamžiků později vstoupil prezident a viceprezident. Dovnitř vrazil dav fotografů a televizních kameramanů a obklopil je.

Prezident začal mluvit a jeho oči klouzaly po místnosti po tvářích vůdců, rozmístěných kolem něj v kruhu. Díky bohu mě jeho zrak minul a místo toho spočinul na Joeovi Clancym. Vyvolal Joea jménem a vyzval jej, aby se připojil k němu a viceprezidentovi. Joe nikdy nevyhledával světla ramp, ale poslušně nakráčel do skoro oslepující záře televizních reflektorů. Prezident ho objal, což bylo podivné, a požádal ho, aby zůstal s ním a viceprezidentem, jako na výstavě.

Trump pak pokračoval v proslovu, hledě přitom vlevo a dál ode mě. Nevěřil jsem svému štěstí. Neviděl mě! Jak je to možné? Pak mně to došlo. Stál jsem proti těžkému modrému závěsu. Měl jsem na sobě modrý oblek ne úplně stejné barvy jako závěs, ale přece jen dost podobné. Určitě mě maskuje! To je skvělé. Říkal jsem si, jaké je to štěstí, že se akce koná právě v této místnosti, protože jsem neměl obleky, jež by splývaly

se Zeleným nebo Červeným salónekem. Nyní to byla moje spása. Přiblížil jsem se k závěsu a přitiskl se zády k němu v zoufalé snaze ztratit se prezidentovi z dohledu. Doslova jsem splynul s modrým závěsem v naději, že bych se mohl vyhnout nevíтанému a zcela podivnému objetí od nového prezidenta Spojených států.

Moje závěsová spása zapůsobila.

Ale jen do chvíle, kdy působit přestala.

Prezident stále řečnil a chrtil ze sebe svůj obvyklý tok myšlenek a volných asociací. Přitom očima přejížděl zleva doprava směrem ke mně a mému ochrannému závěsu. Tentokrát jsem už tolik štěstí neměl. Očka s bílými stíny na mně ulpěla.

„Jim!“, vykřikl Trump. Prezident mě vyzval, aby popošel dopředu. „Ten je slavnější než já.“ Hrůza.

Moje žena Patrice mě zná od mých devatenácti let. Při nekonečném televizním záběru toho, co se mně zdálo jako nekonečný pochod přes Modrý salónek, hleděla doma na televizi a pak namířila prst na obrazovku: „To je Jimův obličej s výrazem ‚a do prdele‘.“ Ano, byl to on. Můj vnitřní hlas křičel: „Jak si může myslet, že to je dobrý nápad? Nebo si myslí, že je televizní režisér? To je naprostá katastrofa. Ale ať zapomene na to, že ho budu objímat.“

FBI a její ředitel nepatří k žádnému politickému týmu. Celá noční múra kolem vyšetřování emailů Hillary Clintonové spočívala v ochraně integrity a nezávislosti FBI a ministerstva spravedlnosti, v ochraně zásobárny důvěry a důvěryhodnosti. Jestliže se nyní zjeví Trump, aby mně – druhý den v úřadě – veřejně poděkoval, pak je zásobárna ohrožena.

Na konci nekonečného pochodu jsem napřáhl k prezidentu Trumpovi pravici. Bude to potřesení rukama, nic víc. Prezident popadl mou ruku. Pak ji přitáhl dopředu a dolů. A je to tady. Chce, abychom se objali na celostátní televizi. Vypnul jsem pravou stranu těla, využívaje mnoha let cvičení zad a cviků s činkami. Nedostane svoje objetí, pokud není mnohem silnější, než vypadá. Nebyl. Objekt jsem odvrátil, ale dostal jsem místo toho něco mnohem horšího. Prezident se naklonil dopředu a přitiskl ústa na moje pravé ucho. „Opravdu se těším na spolupráci

s vámi,“ řekl. Bohužel, kvůli úhlu, v němž nás kamery snímaly, si mnozí ve světě, včetně mých dětí, mysleli, že viděli polibek. Celý svět „viděl“, jak Donald Trump líbá muže, o němž se někteří domnívali, že zajistil Trumpovo zvolení. Hůř už to dopadnout nemohlo.

Prezident Trump udělal posunek, jako kdyby mě zval, abych se postavil k němu, viceprezidentovi a Joeovi Clancymu. Ustoupil jsem a s úsměvem to odmítl. „Nejsem hoden,“ snažil se naznačit můj výraz. „Nejsem sebevrah,“ říkal můj vnitřní hlas. Zničený a deprimovaný jsem ustoupil do pozadí.

Pak byl tisk vykázán z místnosti a policejní šéfové a ředitelé se začali radit, aby se nechali s prezidentem vyfotografovat. Byli velmi tiší. Předstíral jsem, že se stavím na konec řady, a vyklouzl postranními dveřmi, Zeleným salónekem, na chodbu a dolů po schodech. Cestou jsem někoho uslyšel říkat, jaké je skóre v zápase mezi Packers a Falcons. Paráda.

Je možné, že jsem připisoval příliš velký význam obvyklé Trumpově teatralnosti, ale ta epizoda mě vyděsila. Nepřekvapovalo, že prezident Trump se choval naprosto odlišným způsobem než jeho předchůdci – neumím si představit Baracka Obamu nebo George W. Bushe, jak někoho vyzývají, aby přišel na pódium jako účastník televizní soutěže *The Price is Right*. Obavy vzbuzovalo, co Trump – jak se zdálo – symbolicky požadoval od šéfů agentur ze sféry vymáhání práva a národních bezpečnostních agentur: aby předstoupili a políbili prsten mocného muže. Aby prokázali svou podřízenost a loajalitu. Je naprosto zásadní, aby to tito vůdci *neudělali* a ani nevypadali, že to dělají. Trump to buď nevěděl nebo mu to bylo jedno, ačkoliv jsem strávil příštích několik týdnů tím, že jsem se – pamětihodně a s katastrofálními důsledky – pokoušel jemu a jeho štábu tuto záležitost vysvětlit.

V pátek 27. ledna 2017 – psal se dvacátý první den mé známosti s Donaldem Trumpem – jsem se opět ocitl v Bílém domě. Obědval jsem ve své pracovně, když mě moje asistentka Althea Jamesová spojila se ženou, jež volala z Bílého domu a řekla mi, že mně předá prezidenta. Trump se zeptal, zda bych „s ním dnes večer nechtěl jít“ na večeři. Nebylo to

normální, ale cítil jsem, že nemám na vybranou. Odpověděl jsem: „Samozřejmě, pane.“ Dotázal se, zda se mně to lépe hodí v šest nebo o půl sedmé. Řekl jsem: „Jak si přejete vy, pane.“ Vybral půl sedmé. Zavěsil jsem a poté zavolał Patrice, aby zrušila večeři v thajské restauraci.

Toho dne odpoledne jsem se setkal s právě penzionovaným ředitelem tajných služeb Jimem Clapperem na akci FBI, kdy jsme jej vyznamenali málokdy udělovaným titulem Čestný zvláštní agent. Když jsme čekali na naše společné vystoupení před osazenstvem FBI, zmínil jsem se mu o pozvání na večeři a nezatajil, že mám z toho velmi špatný pocit. Clapper se domníval, že půjde o skupinovou záležitost a řekl, že slyšel, že i jiní byli pozváni na večeři do Bílého domu. To mě poněkud uklidnilo.

Není možné, aby prezident večeřel o samotě s ředitelem FBI. Někdo v Bílém domě mu přece musel říct, že se to nedělá – přinejmenším od časů Nixona a Hoovera. Vzpomněl jsem si, jak mě prezident Obama pozval do Bílého domu na široce koncipovanou rozmluvu před mým jmenováním, protože – jak vysvětlil – „jakmile budete ředitelem, nebudeme již moci spolu takto hovořit“, čímž měl na mysli, že už se mnou nebude moci probírat všeobecná filozofická témata. Šéf FBI se nemůže dostávat do situace, aby se setkával a soukromě debatoval s prezidentem Spojených států, a to zvláště po volbách v roce 2016. Samotná představa něčeho podobného mohla poškodit těžce vydobytou integritu a nezávislost úřadu. Obával jsem se, že přesně to Trump očekával.

Přijel jsem do Bílého domu po West Executive Drive, úzké cestě mezi suterénním vstupem do Bílého domu a starou úřední budovou. Bezpečnostní tým FBI zastavil auto až těsně u markýzou chráněného vstupu, jímž jsem chodíval do Situační místnosti. Vstoupil jsem a oznámil důstojníkovi Tajné služby, že přicházím na večeři s prezidentem. Vypadal mírně zmateně a požádal mě, abych se posadil. Za malou chvíli mě mladá žena odvedla dlouhou chodbou přes Západní křídlo, kolem Růžové zahrady, do přízemí rezidence v Bílém domě. Vedla mě po schodech, kudy jsem nikdy nešel, které vyústily vedle Zeleného salóňku na hlavním patře.

Když jsem čekal u dveří, rozmlouval jsem se dvěma námořními stewardy a přitom se diskrétně rozhlížel po dalších prezidentových hostech. Stewardi byli Afroameričané, zhruba v mém věku, a pracovali v Bílém domě asi deset let. Oba měřili přes 190 centimetrů, a přece během aktivní služby sloužili na ponorkách. Přirozeně jsme skončili u rozhovoru na téma světlé výšky na ponorkách, přičemž jeden z nich mně řekl, že pryčny byly dlouhé 193, což je přesně jeho výška. Se smíchem jsme se shodli, že pro mě by ponorka nebyla. Při čekání a debatování jsme stáli u vstupu do Zeleného salóňku a odtud jsem to uviděl – stůl nepochybně prostřený pro dva. Jedno místo bylo označeno kaligraficky vyvedenou kartičkou se slovy „Ředitel Comey“. Druhé místo bylo patrně pro prezidenta. Měl jsem velmi nedobry pocit, a to nejen proto, že se mně nelíbila představa třetí diskuse o ruských prostitutkách.

Prezident přišel ve stanovený čas, v půl sedmé. Vzápětí došlo na komplimenty. Když mě viděl, že již stojím u dveří, prohlásil: „To se mně líbí. Mám rád lidi, co chodí včas. Myslím, že šéf by měl vždy chodit včas.“

Na sobě měl jako obvykle tmavě modrý oblek, bílou košili a příliš dlouhou červenou kravatu. Na stewardy vůbec nepromluvil. Vyzval mě, abych se posadil ke stolu. Seděl jsem asi metr od něj. Stůl stál přímo pod ozdobným lustrem ve středu obdélníkové místnosti.

Jak prozrazuje jeho jméno, stěny Zeleného salóňku pokrývá hedvábná látka této barvy. Později jsem se dočetl, že John Adams místnost používal jako ložnici a Thomas Jefferson z ní udělal jídelnu, ale od té doby ji prezidenti používali jako obývací místnost. Toho večera byl nábytek nahrazen malým jídelním stolem. Za prezidentovým pravým ramenem jsem viděl jednu ze dvou soch, jež stály po obou stranách krbu, přičemž bílá krbová římsa spočívala na jejich hlavách, což je muselo opravdu bolet.

Na talíři jsem našel velkou kartu krémové barvy s kompletním menu o čtyřech chodech, zapsaným kurzívním písmem. Salát, smažené krevety, těstoviny s kuřecím a parmazánem a vanilková zmrzlina. Prezident začal chválou vlastního menu, které držel v ruce.